

med širšim občinstvom zanimanje. Štajerski učitelji ne smemo gojiti provincijalizma, ampak se moramo z vso vnemo zavzeti za skupne koristi v "Zavezi" organizovanega učiteljskega sveta! Torej: ves dohodek za "Učiteljski konvikt!"

Deželnina, ki je ni! Kakor čujemo od zanesljive strani, je gostilničarka znane gostilnice "Pri fajmostru" v Ljubljani, ki je nedavno zamrla, bila namenjena, da oporoči večji znesek tudi "Učiteljskemu konviktu", češ, ker so njeno obit podpirali tudi učitelji, jih ne sme pozabiti v svoji poslednji volji. Toda zgodilo se ni tako. Ni nam znano, kdo je vplival nanjo, da je opustila svoj namen, znano nam je le toliko, da je njen glavni dedič ljubljanski škof, ki je spravil lepe tisočake, a "Učiteljski konvikt", ki je v prvi vrsti namenjen učiteljskim sirotam, je ostal — na suhem. Krščanska ljubezen!

V deželni šolski svet kranjski je odposlal novi deželni odbor kot svoja zastopnika gospoda deželnega odbornika dr. Ivana Susteršiča in dr. Evgena Lampeta. Kakor čujemo, odpošlje v to korporacijo občinski svet ljubljanski kot svojega zastopnika g. dr. Ivana Tavčarja.

Učiteljski svet v Istri na znanje. Na vprašanje poslanca Ventrelle, stavljeno v seji deželnega zbora istrskega minule sobote do deželnega odbora: zakaj niso se potrjeni zakonski načrti glede uravnave učiteljskih plač itd. — je odgovoril predsednik Rizzi, da mu je cesarski namestnik malo poprej priobčil, da se rešeni načrti nabijajo v ministrskem svetu, a da bodo gotovo potrjeni v najkrajšem času, ker ni protinjim nikakega prigovora več.

Priznanje. Nadučitelj Martin Humek in učiteljica Franja Zamljanova v Boh. Bistrici sta dobila za vneto službovanje priznanje od dež. šolskega sveta. Poveljno priznanje je izrekel deželni šolski svet tudi nadučitelju v Brdu, Jakobu Slaparju, in učiteljici Mariji Gantarjevi istotam, dalje nadučitelju v Naklem, Francu Petriču, za vestno službovanje.

Odlikovanje Ivana Hribarja. "Slavjansko blagotvornično društvo" v Soliju je imenovalo ljubljanskega župana Ivana Hribarja za svojega častnega člana.

Pred e. kr. izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Kopru se prične prihodnji usposobljenostni izpiti v ponedeljek, dne 4. maja t. l. — Dotične prošnje morajo biti vsaj do konca meseca aprila t. l. v rokah komisije.

Tečaj za učitelje meščanskih šol. Naučno ministrstvo je dovolilo, da se priredi v šolskem letu 1908/9 na ljubljanskem učiteljskem kurzu za učitelje meščanskih šol s temile predmeti: pedagogika (2 uri na teden), nemški jezik (3 ure na teden), slovenski jezik (3 ure na teden), zemljepis (3 ure na teden) in zgodovina (3 ure na teden). Tega kurza, ki se vrši celo šolsko leto 1908/9, se smejo udeleževati slušatelji in slušateljice. Za sprejem je potreben dokaz vsaj z dobrim uspehom prebite zrelostne preizkušnje za učiteljske. Prosilci, ki so usposobljeni za obče ljudske šole, imajo prednost. Z izpričevalom učne usposobljenosti, oziroma zrelostnega izpita opremljene oglese za sprejem je pošiljati potom okrajnega šolskega sveta do konca meseca julija t. l. ravnateljstvu e. kr. učiteljskega v Ljubljani.

Tovariši in tovarišice iz leta 1898. Desetletnica našega trpljenja se bliža. Ali bi se ne mogli sniti? Kje? Kdaj? V ta namen bi bil kak sestanek o Vel. noči v Ljubljani. Kje? — Pozdravljeni!

Legat, Dolenji Logatec. Roditeljski večer. Dne 10. aprila t. l. bo razpravljali na II. mestni osemrazredni ljudski šoli v Ljubljani tovariš Ant. Smerdelj o temi: Posirovelost mladine.

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljica Avgusta Matanovičeva na mestni slovenski dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani je dobila zaradi boleznih dopust in pride na njeno mesto izprašena učiteljska kandidatinja in šolska praktikantinja Erna Rozmanova kot suplentinja. Učiteljica v Šiški Marija Brolihova je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico šole v Telčah pri Krškem. Provizorični učitelj deške šole v Kočevju Josip Rožičky se je prostovoljno odpovedal svoji službi.

Roditeljski sestanek na štirirazrednici v Cerkljah pri Krškem bo 5. aprila ob 3. uri popoldne po sledečem vzporedju: 1. Iv. Malnarčič: "Slepa materina ljubezen". — 2. Ljudevit Stiasny: "Potovanje do severnega večnega ledu". — 3. skriptičnimi slikami. — Vodstvo vabi vse skenjene tovariše in tovarišice sosednih šol na ta sestanek.

Okrajna učiteljska konferenca za kranjski šol. okraj se vrši dne 8. julija t. l. v Kranju. 1. Ob polu 10. uri maša za cesarja v spomin njegovega 60 letnega vladanja. 2. Slavnostni govor. Govori ravnatelj Iv. Pezdich. 3. Biološka metoda. Referenta določi e. kr. dež. šol. svet. 4. Metodno postopanje pri oblikoslovnem pouku z ozirom na dejanske potrebe. Poroča Fr. Luznar. 5. Običajne točke.

Iz seje e. kr. o. k. šolskega sveta v Kranju z dne 26. marca t. l. Predsednik poroča: Dež. šol. svet je zvišal remuneracijo na ekskurendni šoli v Podblici na 600 K. — Evgenija Padar, učiteljica v Poljanah, je dobila zaradi boleznih in Marija Škaberne, učit.

Smartnem, da se pripravi za meščanski izpit, trimesečni dopust. Prvo nadomestuje suplentinja Marija Pogačnik, drugo pa Ljuboslava Orehek na njene stroške. Janko Lebara, učitelj na Bukovici, je nadomestovala izprašana učiteljska kandidatinja Ivana Mesec. R. Gašperin, učitelj v Škofji Loki, je zbolel. Nadomestuje ga izprašan učit. kandidat Ludvik Jakofčič. Amalija Keceļ, učiteljica v Šenčurju, je imenovana stalno istotam. V Kokro je prišla začasna učiteljica Alojzija Štebi, dozdaj v Mavčičah. Dež. šol. svet ni ugodil prošnji mestne občine Kranj, da bi se ondota dekliška štirirazrednica razširila v petrazrednico, ker ne soglašajo s tem vsi faktorji, ki vzdržujejo šolo. Ministrstvo je zavrnilo rekurs občine Smartno, da bi se ondota trirazrednica ne razširila v štirirazrednico. S šolskim letom 1908/9 se odpre četrti razred. Občini Javorje in Poljane, kakor tudi kraj. šol. svet in šolsko vodstvo v Poljanah prosijo, da bi se, ker je nad 300 šolodolžnih otrok in letos dodelano šolsko poslopje dovolj prostorno, dosedanja dvorazrednica razširila v tekočem letu v trirazrednico in v šolskem letu 1909/10 v štirirazrednico. Prošnje se odstopijo priporočilo dež. šol. svetu. — Stavi se terno predlog za definitivno nameščenje enorazrednice v Kokro. Letošnja okrajna učit. konferenca se vrši dne 8. julija v Kranju. Prva petletnica se pripozna Heleni Debevec in Mariji Simončič, druga Leonori Dev in Tereziji Kovačič, tretja Lovru Perkotu in Antonu Soncu ter četrti Karlu Završniku.

Akad. teh. društvo „Triglav“ v Gradcu javlja svoje preselitve v nove društvene prostore v Leonhardstraš 4/I.

Nelojalnost. Okrajni šolski svet mariborski razglasa v uradnem listu št. 12 odlok z dne 15. sučca 1908, št. 633, ki se glasi: „Povodom velikega šolskega požara v Ameriki, pri katerem je ponesrečilo znatno število šolskih otrok, se šolska vodstva živo opozorijo na določila zadnjega odstavka § 64. šolskega in učnega reda itd.“ — Ali okrajnemu šolskemu svetu ni znano, da se je v Evelandu ponesrečilo tudi osem učnih oseb, ki so, izpolnjevaje svoj poklic, postale žrtve njegove? Loyalno bi bilo omeniti v odloku tudi tega dejstva, da prosto ljudstvo zve o-tih junakih. Pa bi kje ugledu našega stanu preveč koristilo. — Ali se menda ni zdelo vredno zaraditega tega omenjati?

S Štajerskega nam pišejo: Pisalo se je že večkrat o sirovem postopanju nadzornika Dreflaka napram učiteljsvu ter se tudi naglašalo, da človek, ki je nervozen, ni zdrav, tak človek ni v stanu v svoji razburjenosti mirno, dostojno in pravično razsojevati o učitelju in učencih v šoli, a tudi z mirno vestjo se lahko dvomi o njegovi pravičnosti pri kvalifikaciji. Nervoznemu mogotcu je la tisti „vollkommen korrekt“, ki mu je po pasje podvržen, ki ga gleda kot nadčloveka, ki mu denuncira tovariše, ki je sploh po del breznazajnej. — Citati je bilo, da si je en učitelj zapisal trinajst psov, s katerimi je nazival nadzornik otroke pri nadzorovanju. Njegovo oholo, sirovo vedenje pri uradnih konferencah je sploh znano, opisano je bilo najprej iz Ljutomer. Drugod traja konferenca do 12. ure ali do prve popoldne, Dreflak pa muči učiteljsvo od 8. do 5. ure. V drugih okrajih se posvetujejo in razgovarjajo učitelji med sabo in predsednikom, a pri konferencah pod vodstvom Dreflaka tega ni mogotce. On še ne pusti, da bi se opravičil, oziroma razjasnil kateri učitelj kako zadevo, kakor se je zgodilo pri lanskii konferenci učitelju L. Predsednik šolsko-vrtnarskega odbora, ki se je trudil z ogledovanjem vrtov in sestavljanjem poročila o njih stanu, je omenil proti koncu o nekem lepem vrtu, in da se dotični šolski vrtnar ni dobil nikakega priznanja. — Ha, to je bilo preveč. „Genug!“ s tem mu je prestrigel poročilo, to osramočenje je imel za svoj trud. Učiteljsvo ne sme imeti pri konferenci svojega mnenja, ne! Merodajno je samo njegovo mnenje, on hoče biti nezmotljiv! Kako prijetne, duhovite so bile konference, kako ljubko, poučljivo nadzorovanje pri Schreinerju in dr. Bezjaku! Za nadzornikovo oholo, sirovo, brezaktivo vedenje pa mu je še na koncu izrekel neki tovariš zahvalo, in res so se še slišali živio-klici. Torej bič, ki nas tepe se poljubujemo! Molčali smo dlje časa, a sedaj pa več ne! N. L. je pisal, da je Dreflak v nemški družbi govoril tako o učiteljih, da se je vse smejalo. To naj bo pribito! Učitelji nismo nadzornikove ničle! Mirovali ne bomo! Svoječasno bomo še poročali o raznih dogodkih, na pr. da je pri nadzorovanju tepel otroke, psoval, učitelje pred otroci karal itd. Radovedni smo, kaj reče učiteljsvo neke vladnice, o kateri se je izrazil: „Die ... Uebungsschule ist für die Katz!“ — Ako bo Dreflak pri letošnji uradni konferenci zopet tako sirov z učiteljsvom, bi svetovali: Vzdignimo se vsi, ter zapustimo dvorano! Tisti, ki bi bili šteto, naj naznanijo svoje mnenje uredništvu „Učit. Tov.“, ki gotovo jamči za tajnost.

Razgled po šolskem svetu.

— **Vseučiliška vprašanja.** Z Dunaja poročajo: V političnih krogih vedo, da so vseučiliška vprašanja že rešena. Vlada je dosegla, da se zahteva slovansko-romanskega bloka združijo v eno resolucijo. V resoluciji se bo pri-

znalo, da imajo vsi kulturni narodi v Avstriji pravico, dobiti vseučilišča, toda ta vseučilišča morajo biti zavodi znanstva, ne smejo pa služiti narodnim težnjam. Resolucijo bo stavil sporazumno z vlado posl. dr. K. r. a. m. a. f. Vseučiliške zahteve se postavijo najbrže že v proračun za leto 1910. — Iz Praga poročajo: Resolucija zaradi ustanovitve češkega vseučilišča na Moravskem bo po stari šabloni obsegala poziv na vlado, naj začne s potrebnimi predpripravi. Resolucija ničesar ne omenja ne kje ne kdaj se naj tako vseučilišče ustanovi. Isto velja tudi glede nemškega vseučilišča na Moravskem. Večina za češko, slovensko, hrvaško, italijansko, malorusko in romunsko vseučiliško resolucijo je že zagotovljena. Nemci bodo glasovali proti slovanskim resolucijam, a podpirali jih bodo skoraj gotovo Italijani in Romuni. Poljaki ne bodo ugovarjali zahtevi glede ustanovitve maloruskega vseučilišča, pač pa nikakor ne pripuste, da bi se utrkviziralo poljsko vseučilišče v Levovu.

— **Za nemško šolo na Tezni na Štajerskem** je namenil „Schulverein“ 10.000 K. Tezna se loči od Pobreža, postane samostojna občina, in da ne pride nemštvo v vasi v nevarnost, se postavi nemška šola. Vas je sedaj še po pretežni večini slovenska.

— **Koroški deželni šol. svet krši državne zakone.** Na Strojni se je postavila nova šola in davkoplačevalci so zahtevali slovenski učni jezik. Državni šolski zakon pravi: „O učnem jeziku odločuje po zaslišanju tistih, ki vzdržujejo šolo v od postave določeni mejah deželna šolska oblast.“ Deželni šol. svet pa ni zaslišal tistih, ki vzdržujejo šolo, ampak je v sporazumu z dež. odborom odločil, da bodi učni jezik „slovenski o-n-e-m-s-k-i“, ter utemeljuje to prav salomonsko s tem, da „se poslužujejo vse šole okolo Strojne „slovensko-nemškega“ učnega jezika“. Ali so učeni ti nemški gospodje v Celovcu! In tako mogočni so, da so jim državne postavbe — ničla!

— **Obrtno in trgovsko šolstvo.** Za obrtno šolstvo je v proračunu 11.442.144 K, in sicer za državne obrtne zavode 16.855.784 K, za obrtne muzeje 260.600 K, za nadzorstvo obrtnih šol 217.000 K, podpore za obrtne šole, tečajne in nadaljevalne šole 1.434.214 K, za potovalne učitelje 60.000 K, za učila 270.326 K, ustanove 235.000 K, upravni stroški 279.000 K itd. — Za trgovsko šolstvo je v proračunu 1.159.900 K.

— **Obrtno šolstvo.** V proračunskem odseku je v seji dne 21. pret. m. odgovorjal naučni minister dr. Marchet na razne želje in zahteve. Izjavil je, da se vrše glede prispevka za zgradbo poslopja za obrtno šolo v Ljubljani pogajanja s finančnim ministrstvom in je pričakovati ugodnega uspeha. Glede ustanovitve umetno-obrtne, oziroma stavbno-obrtne šole na Spod. Štajerskem tudi s slovenskim učnim jezikom ne more ministrstvo ničesar ukreniti, dokler ne pride s tozadevno prošnjo kaka večja občina na Spod. Štajerskem, ki ponudi obenem potrebne prostore in druge stvarne potrebe. Ko se to zgodi, vzame ministrstvo stvar brž v pretres.

— **Prof. Klaič reaktiviran.** Upokojeni vseučilišni profesor Vjekoslav Klaič je reaktiviran kakor redni profesor za splošno zgodovino na filozofski fakulteti v Zagrebu.

— **Tretje vseučilišče na Ogrskem.** Mesto Debrecin je v svoji mestni seji glasovalo za 6 milijonov kron za gradnjo tretjega vseučilišča na Ogrskem, ki bi se imelo ustanoviti v Debrecinu. Protestantska cerkevna občina je k temu dodala še 3 milijone kron, dočim je v knjigah in drugih zbirkah določila za vseučilišče 1 mil. kron. Potemtakem je za zgradbo določenih 10 mil. kron. Vseučilišče bo imelo tudi protestantsko bogoslovno fakulteto. Sedaj sta na Ogrskem samo dve vseučilišči, v Budimpešti in v Kološvaru.

— **Profesorje za časnkarstvo** namestavajo nastavitvi na pruskih vseučiliščih.

— **Šolske razmere v Ameriki.** V ameriških Združenih državah je pol milijona učiteljev in učiteljic. Samih učiteljev je okoli 400.000. Učencev v narodnih šolah je okoli 16 milijonov. Stroški za vzdrževanje narodnih šol znašajo 1300 milijonov. V samem Novem Jorku je 629 narodnih šol, vendar je za gradnjo 75 novih šolskih zgradb odrejeno okoli 130 mil. kron. Za učiteljske plače se izdaje na leto okoli 85 mil. kron. Nadzorovanje šol vodi na stotine šolskih nadzornikov.

— **Učiteljice na Pruskem.** Na Pruskem je približno 22.000 katoliških ljudskih učiteljev in 7170 katoliških učiteljic. Protestantskih učiteljev je okoli 52.000, protestantskih učiteljic pa le 6527, torej osminka. Na 4—5 katoliških učiteljev prihaja na kmetih po ena učiteljica, a šole na 30 protestantskih po ena ženska učna oseba. Leta 1879 je bilo na Pruskem 3153 katoliških in 1876 protestantskih učiteljic. Od tedaj do danes je število protestantskih učiteljic za triinpolkrat naraslo, število katoliških pa le dvakrat. Učiteljice obeh veroizpovedanj tvorijo dandanes 18% števila učiteljev; o predzadnjem štetju so tvorile le 15%.

— **Priznanje izpitolv na zagrebškem vseučilišču.** Pred par dnevi je bila pri naučnem ministru dr. Marchetu daljša konferenca, kjer sta bila tudi hrvaška državna poslancata vitez Vukovič in dr. Ivčević. Na konferenci se je razpravljalo vprašanje priznanja izpitolv, položenih na zagrebškem vseučilišču.

Kakor se čuje, je bil uspeh konference povoljen.

— **Profesor Schnitzer izobčen.** Iz Monakovega javljajo, da je cerkvena oblast dr. Schnitzerja, profesorja na tamošnjem vseučilišču, izobčila iz katoliške cerkve. Prof. Schnitzer je medtem dobil poziv za novojško vseučilišče Columbia ter se temu pozivu brzkone tudi odzove.

— **Dar nemškemu „Schulvereinu“.** „Deutschehrat. Koresp.“ poroča: Slezijski veleposelnik Rohman je daroval nemškemu „Schulvereinu“ 300.000 kron pod pogojem, da se ta denar porabi v vztočni Sleziiji.

— **Romuni za svoje šole.** Romunski narodni list „Gazetta Transilvanica“ pozivlja romunsko prebivalstvo Ogrske, naj nabira denarne prispevke, da bo možno ohraniti in rešiti romunske in konfesionalne šole.

— **Židovski štijaki v Rusiji.** Iz Petrograda poročajo: Židovskim dijakom na visokih šolah, ki so uživali neomejeno pravico bivanja, je sedaj prepovedano stanovati v Petrogradu, Carskem Selu in po nekaterih drugih mestih.

Z gospodarskega polja.

— **Češka jubilejska razstava.** V Pragi se odpre 1. maja t. l. velika češka jubilejska razstava. Odprta bo do konca oktobra t. l.

— **Monopol na vžigalice** hoče uvesti ogrska vlada. Vžigalice bi se potem prodražile.

— **Zvišanje davka na žganje.** V enketi o zvišanju tega davka je napovedal finančni minister zvišanje na 50 h pri litru; obstoječe bonifikacije se zmanjšajo.

— **Glavni živeži vseh narodov** je žito. Le dve deželi v Evropi, Rusija in Avstrija, pridelata več žita, nego ga porabi domače prebivalstvo. V vseh drugih deželah se pridelata manj žita, nego se ga potrebuje, zato morajo te dežele žito uvažati. Francija pridelata le toliko žita, da ga je dovolj za 333 dni v letu. Nemčija za 311 dni, Italija le 289 dni, španka za 280 dni in Angleška celo za 187 dni. Za velike vojne bi na Angleškem trpeli lakoto, ako bi se posrečilo zapreti otok, kakor je to nekdaj nameraval Napoleon I. s kontinentalnim zaprtjem.

— **Alkohol v Avstriji.** Če računamo 1 l žganja (33%) po 1 K, 1 l vina po 40 vin., in 1 l piva po 30 vin., se popije v Avstriji na leto za 412 milijonov kron žganja, za 300 milijonov kron vina in za 345 milijonov kron piva. Skupaj torej za 1057 mil. kron opojnih pijač, to je 21krat toliko kot se izda za izobrazbo.

— **Tobak v Avstriji.** Leta 1906 se je v Avstriji popuščilo 37.520.785 kg tobaka v vrednosti 242.141.808 kron. Od l. 1905 je narasla potreba za 11.408.336 K.

— **Deželna zveza za čebelorejo na Koroškem** je imela 20. pret. m. v Celovcu v prostorih hotela Grömmner svoj občni zbor. Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da je imela zveza v pretečenem letu 1943 K 99 vin. dohodkov, izdatkov pa 1319 K 68 vin. Namesto potovalnega učitelja Jožefa Krebsa je imenovan nadučitelj Anton Martinjak v Medgorju, ki se mu je odkazal slovenski del Koroške. Gospod Martinjak je večš slovenščine v besedi in pismu.

— **Prva avstrijska hranilnica na Dunaju** je sklenila, da daruje ob cesarjevem jubileju 1 milijon kron v dobrodelne namene.

— **Češka hranilnica v Pragi** je sklenila v svrhu izboljšanja stanovanjskih razmer v Pragi in drugod ustanoviti društva za ljudska stanovanja in daruje v to svrhu 1 milijon in 200.000 kron.

— **Konsum alkohola na Angleškem.** Po statističnih podatkih je bilo leta 1907 v Angleški potrošeno za alkohol 167.016.200 šter. lir. Angleška ima 44.100.231 prebivalcev, potemtakem znaša letni strošek za alkohol enega prebivalca Angleške 3-15 šter. lir, oziroma vsak prebivalec popije na leto 10 litrov čistega alkohola.

Raznoterosti.

× **Slep časnikar umrl.** V Milanu je umrl Avgust Barattani, svoj čas glavni urednik lista „Corriere della Sera“ in do smrti sotrudnik lista „Guerrin Meschino“, kjer je priobčeval svoje satire. Barattani je bil več let popolnoma slep.

× **V ječo obsojeni** ne bodo smeli v bodoče prebiti svoje kazni pri okrožnih ali okrajnih sodiščih. Tako določa najnovejša odredba pravosodnega ministra.

× **Proračun Črne gore** za leto 1908. izkazuje 2.788.899 K dohodkov in rayno toliko izdatkov.

× **Koliko je še nepoznanega sveta?** Geografski kongres v Londonu je konstatoval, da je še mnogo nepreiskanelega sveta, tako je v Afriki še 10 in pol mil. kilometrov neodkritih krajev, v Avstraliji 3.620.000 km, v Severni Ameriki 2.410.000 km, v Aziji še 490.000 kilometrov.

× **Kako bife žepna ura, a kako sree.** Navadno udari žepna ura v eni uri 17.160 krat. Na dan torej 411.848, na leto 150.321.600, a v sto letih 15.032.160.000 krat.